

1

EIKENPROCESSIERUPSEN KOMEN WEER UIT, START VAN EEN RUSTIG JAAR IS VOORZIEN

Opgesteld door Henry Kuppen / Wendy Batenburg
Contact info@terranostra.nu
Datum 6 april 2023
Versie Nummer 1-2023

Ei-uitkomst en brandharen

Volgens de berekeningen op basis van de fenologie van de eikenprocessierups zullen de eerste rupsen rond **9 april** uit de eipakketjes kruipen. Sociaal als de soort is helpen de reeds uitgekomen rupsen degene die nog bezig zijn zich een weg naar buiten te banen door de schaal van het eitje weg te vreten. De rupsen lopen direct na de uitkomst in processie naar de eindknop van de twijg waarop ze zijn afgezet. Daar vreten de nog zeer kleine rupsen van de knop en maken een opening om zich vervolgens van de knop te voeden. Gezien de beperkte hoeveelheid voedsel die hiermee beschikbaar is verloopt de ontwikkeling nog traag. De rupsen zijn in deze periode extra kwetsbaar voor natuurlijke vijanden maar ook koud regenachtig weer kan de populatie verkleinen.

De rupsen hebben als ze uitkomen in het eerste larvale stadium L1, zwarte lichaamsharen. Na de eerste vervelling verkleuren de rups (L2) en de lichaamsharen grijs. Pas vanaf het vierde larvale stadium L4 vind nestvorming plaats en kunnen de brandharen bij mens en dier overlast veroorzaken. Op basis van de fenologische modellen wordt het L4 stadium **vanaf 23 mei** verwacht. Dit is echter zeer sterk afhankelijk van de tussenliggende periode waarbij het model verwachte temperaturen gebruikt. Naarmate de werkelijke temperaturen afwijken van de verwachting zal L4 eerder of later ontwikkelen.

Eikenprocessierupsen in eerste larvale stadium die zich in eikenknop hebben gevreten

1

Inzet preventieve bestrijding middels nematoden

De eerste inzet van preventieve bestrijding is mogelijk door middel van nematoden. Hiervoor dienen alle eipakketten uitgekomen te zijn en dient het gedurende de nacht minimaal 4°C te zijn. Voorwaarde voor het toepassen van een preventieve bestrijding is een onderbouwde gemotiveerde noodzaak die blijkt uit het beheeradvies. Hierbij zijn het risico op overlast voor de omgeving in combinatie met de te verwachten plaagdruk bepalend. De risicozoneringskaart die is opgesteld naar de meest recente editie [Leidraad Beheersing Eikenprocessierups](#) uit 2022 is een goed middel om de omgevingsrisico's inzichtelijk te maken. De inzet onder van preventieve bestrijding is alleen toegestaan onder geldende restricties vanuit de Wet Natuurbescherming en onderstaande voorwaarden.

Nematoden zijn gevoelig voor uv-licht en worden daarom in de avond en nacht toegepast. Nematoden kennen een contactwerking, wat betekent dat ze in de rupsen kruipen om ze te parasiteren. Vanaf 11 april geven de voorspellingen in de nacht de minimumtemperatuur van 4°C aan. Begin niet te vroeg en zorg dat tijdens de toepassing niet gespoten wordt bij te lage temperaturen. Naarmate de temperaturen in de nacht hoger zijn zullen de nematoden ook beweeglijker zijn en beter prederen. Nematoden dienen tweemaal toegepast te worden.

Om te borgen dat alle omstandigheden goed zijn en de uitvoering zorgvuldig gebeurt, is het van belang dat de spuiters op onderstaande voorwaarden worden gewezen en hier toezicht op is:

- Toepassing nematoden tussen 20.00 en 6.00 uur.
- Stoppen als nachttemperatuur beneden 4°C komt.
- Stoppen als windkracht boven 3 BFR komt, takken bewegen dan ruim.
- Stoppen als het zoveel regent dat bladeren/takken gaan druipen.
- Gehele kroon tot druipen toe bespuiten.
- Hanteer lage rijsnelheid, maximaal 1,5 km/uur bij jonge bomen tot nagenoeg stilstand bij volwassen bomen.
- Benadruk de noodzaak, beter nog verplicht het, om per spuitlocatie en minimaal elk uur, een spuitrapport in te vullen en laat zo mogelijk met een Track & Trace-systeem werken, dit om bij tegenvallende resultaten spuitomstandigheden te kunnen beoordelen.
- Houd rekening met bewoners, communiceer de werkzaamheden vooraf en instrueer spuiters begrip voor klachten te hebben en vriendelijk te blijven. Het publiceren van een realtime spuitkaart kan als communicatiemiddel ingezet worden, informeer bij onze GIS-specialisten naar de mogelijkheden.
- Minimaal één herhalingsbehandeling binnen 7 tot 10 dagen na eerste toepassing.

1

Inzet preventieve bestrijding middels bacteriepreparaat

Preventieve bestrijding met het bacteriepreparaat *Bacillus thuringiensis* kan worden ingezet vanaf het moment dat er meer dan 40% bladontplooiing is. Volgens de voorspellingsmodule van Kenniscentrum Eikenprocessierups zullen de eerste eiken rond 12 april hun bladeren ontplooien. We volgen al jaren een boom die we kennen als de vroegst uitlopende eik. Hieronder is een foto opgenomen van 4 april waarop de eerste groenverkleuring net zichtbaar is. Dit is al jaren een uitzonderlijk vroege eik.

Foto van vroegst uitlopende eik A59 genomen op 4 april 2023

De verwachting is dat de helft van de eiken rond 25 april de eerste bladeren ontplooien. Pas in de eerste week van mei hebben vrijwel alle eiken hun bladeren ontplooid. Zodra we een beter beeld hebben van de bladontplooiing, zullen we u op de hoogte brengen middels de volgende nieuwsbrief.

Verwachting eikenprocessierupsen 2023

Afgelopen jaar is het landelijke percentage aangetaste eiken ten opzicht van 2022 met 18 procent gedaald. De feromoonval-vangsten lieten zelfs een veel sterkere afname van 65 procent zien. Minder aangetaste bomen en minder vlinders betekenen doorgaans minder eiafzet. De disclaimer hierbij is wel dat grondnesten het beeld sterk

1

kunnen beïnvloeden. Daarnaast zijn er ook regionale verschillen waar te nemen waarbij de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Overijssel lokaal geen afname van de plaagdruk laten zien. Inspectie en registratie van nesten en feromoonval-onderzoek van de vlinders is hierbij van belang om de plaagdruk in de eigen regio te kunnen volgen en beoordelen.

Heeft u naar aanleiding van deze nieuwsbrief nog vragen of opmerkingen?

U bent vrij om deze nieuwsbrief binnen uw organisatie te verspreiden. Collega's kunnen zich ook bij onderstaand mailadres aanmelden om op de EPR-maillijst gezet te worden. Indien er behoefte is om foto's of tekst over te nemen willen wij u verzoeken schriftelijk toestemming te vragen bij het secretariaat van Terra Nostra via onderstaande gegevens. Heeft u nog vragen of opmerkingen neem dan contact op met Wendy Batenburg of Henry Kuppen op telefoonnummer 0184 – 69 89 93 of per e-mail info@terranostra.nu.